

LUCZ ENDRE

ADALÉKOK A BALATONFÜREDI KÖZFORGALMI KIKÖTŐ TÖRTÉNETÉHEZ

A kikötők – mióta csak hajózás létezik – hidakat képeznek a hajók és a szárazföld között.

Balatonfüreden, a legrégebbi és legismertebb balatoni fürdőhelyen már 1846 előtt is volt egy kezdetleges kikötő. Gróf Széchenyi István munkásságának eredményeként 1846-ban megalakult a „Balatoni Gőzhajózási Társaság”. Megrendelték a Balaton első gőzhajóját, a Kisfaludyt; amelyet 1846. szeptember 21-én, Széchenyi 55. születésnapján bocsátottak vízre a mai Tagore-sétánynál.

Az első kikötő tervét Széchenyi István titkára, Tasner Antal küldte el „*Nagyságos és Fő Tisztelendő Brestyenszky Béla Apát-Úrnak*”, a terület tulajdonosának 1846. december 16-án Tihanyba engedélyét és támogatását kérve a megvalósításhoz. A kikötő elkészültéig igen lassú és körülményes módon, csónakokkal szállították az utasokat a hajóig. A kikötő tervét elfogadták, s 1847 tavaszára elkészült egy facölöpökön nyugvó „híd”; nyaranta ezt használta a Kisfaludy gőzös, télen pedig emellett vesztegelt. Ezt a cölöphidat az évek során többször újjá kellett építeni, mert az erős hullámozás és a téli jegesedés használhatatlanná tette.

A jelenlegi kikötő helyének kiválasztását sok

éves tanácskozás és komoly vita előzte meg. Az egyik tanácskozáson 1935-ben Pataky főtanácsos, a kikötő-felügyelőség akkori vezetője előterjesztette, hogy a kikötő megépítésére két helyet tart lehetségesnek: az arácsi hercegi telket vagy Füreden a kápolna alatti, a Magyar Királyi Yacht Club melletti parti részt. Felszólította a résztvevőket, hogy nyilatkozzanak a kikötő elhelyezése felől. A jelenlevők – Peremartoni Nagy Sándor kivételével – a füredi megoldás mellett döntöttek. Ma már kimondhatjuk, hogy a hetven évvel ezelőtti tanácskozáson elődeink a lehető legalkalmasabb helyet választották.

Darányi Kálmán miniszterelnökségi államtitkár, Balatonfüred országgyűlési képviselője ígéretet tett a kikötőépítés költségeinek biztosítására. Megkezdték a kikötő tervezését, majd a 230.000 pengős költségvetést is elfogadták. Tervezője Pataky Béla kir. műszaki tanácsos, a Magyar Királyi Balatoni Kikötőfelügyelőség főnöke.¹ A Balatoni Szövetség 1937-ben Keszthelyen tartott közgyűlésén bejelentették, hogy az új kikötő építésével egy időben Széchenyi Istvánnak szobrot állítanak Balatonfüreden.

BALATONFÜRED GYÓGYFÜRDŐ

Balatonparti részlet

A füredi kikötő az 1940-es években

Elkezdődött a kikötő építése, lesüllyesztették a vízbe az alaphoz szükséges köveket. A *Balatonfüred* című hetilap 1938-ban a következőket írja: „Schlegel Oszkár mérnök vezetésével 130 munkás dolgozik serényen. A tavaly feltöltött félszigetszerű várakozópark még az őszön teljesen elkészül. Képzik a partvédő falat, ahova sárgaréz fogantyúk kerültek a kikötő csónakok számára. Holényi Gyula tervei szerint a parkot alacsony bokorrózsával ültetik be, hogy a növényzet a kilátást ne zavarja. Ugyancsak még az őszön elkészül a szárazföldet a mólóval összekötő vasbeton híd is. Örvendünk, hogy fürdőhelyünknek nemsokára híréhez és érdeméhez méltó kikötője lesz.”

A kikötő 1941 tavaszára készült el, a forgalomnak július 1-jén átadták, az ünnepélyes avatásra szeptember 1-jén került sor. A megnyitón jelen voltak a Földművelésügyi Minisztérium, a Magyar Királyi Balatoni Kikötők Felügyelősége, Zala vármegye, a Balatoni Intéző Bizottság, Balatonfüred nagyközség, a Szent Benedek rend, a Balatoni Szövetség képviselői. Előző nap került sor Andrassy Kurta János Széchenyi István szobrának, valamint Pásztor János Halász és Révész szobrainak avatására is. A jegypénztár és a váróterem építése csak 1942 nyarán kezdődött el.²

Az új kikötő méltó volt gróf Széchenyi István emlékéhez. A móló két oldalán idővel vitorlás- és csónak-kikötő helyek létesültek.

Innen indult el tragikus végű útjára 1954. május 30-án a Pajtás nevű hajó, amely felborult, és 23 utasa a vízben lelte halálát. A tragédia emlékét a Tagore sétányon 1999. május 30-án felavatott emlékmű őrzi. Az áldozatokra minden évben – a tragédia napján – koszorúzással emlékezünk. Balaton-

füred és a kikötő 1961-ben Borsos Miklós „*Balaton szél*” című alkotásával gazdagodott.

2002-ben a Balatoni Hajózási Zrt. úgy döntött, hogy negyven évi használat után teljesen felújítja a kikötőt. A területén lévő összes közmű felújításra került. Két különálló épület is készült: az egyik az utas-kiszolgálás céljaira, a másikban vendéglátó egység kapott helyet. A 200 millió forintos beruházással felújított kikötőt 2003. június 24-én ünnepélyes keretek között adták át.

Az új létesítmény impozáns látványa egyaránt elkápráztatja a Füredre látogatókat, akár a tó, akár a part felől szemlélődnek. Az épületek lágy, természetes színei harmóniát alkotnak a környező balatoni tájjal, esti kivilágításban pedig felidézik a mediterrán éjszakák hangulatát. A kikötő tavasztól őszi számos rendezvénynek ad helyet: az első hajó fogadása, a vitorlabontó ünnepség, a Kékszalag vitorlásverseny rajtja, az utolsó hajó búcsúztatása a balatoni nyarak évente sorra kerülő kedves eseményei. Innen, a kikötőből indul az Anna-bál kísérő rendezvénye is, a „szívhalászat”.

Hajóforgalom szempontjából ez a Balaton legforgalmasabb kikötője. (A Balatonon a 2004-es nyilvántartás alapján 91 kikötő üzemel!) A 2008-ban meghirdetett versenyben a füredi kikötő „a régió legvirágosabb kikötője” címet nyerte el, ezenkívül Balatonfüred város különdíjával is büszkélkedhet.

Jegyzetek:

1 Ő az egyik szerzője a „Balatonfüred épülő kikötője” című írásnak, amelynél látható a kikötő madártávlati terve is. (Balaton. 1939. febr. (2.) 9–11.p.)

2 Balatoni Kurir 1942. július 9., 4.p.

A kikötő 1970 körül, madártávlatból